

P6_TA-PROV(2004)0011

Situationen i Vitryssland

Europaparlamentets resolution om situationen i Vitryssland

Europaparlamentet utfärdar denna resolution,

- med beaktande av sina tidigare resolutioner om situationen i Vitryssland,
- med beaktande av i synnerhet sin resolution av den 24 oktober 1996 om situationen i Vitryssland¹, i vilken det beslutas att inga ytterligare steg kommer att tas för att ratificera partnerskaps- och samarbetsavtalet mellan EU och Vitryssland fram till dess att myndigheterna i Vitryssland givit klara signaler om att de avser att till fullo respektera de grundläggande demokratiska och mänskliga rättigheterna,
- med beaktande framför allt av sin resolution av den 5 juli 2001 om Vitryssland², vilken antogs före presidentvalet 2001, och rapporterna från den parlamentariska trojkan (OSSE:s parlamentariska församling, Europarådets parlamentariska församling och Europaparlamentet) som offentliggjordes efter det allmänna valet 2000 (30 januari 2001) och presidentvalet 2001 (4 oktober 2001),
- med beaktande av särskilt sin resolution av den 11 februari 2003³ om förbindelserna mellan EU och Vitryssland: mot ett framtida partnerskap,
- med beaktande av deklARATIONEN från OSSE:s toppmöte i Istanbul 1999⁴,
- med beaktande av Europarådets resolutioner om situationen i Vitryssland och särskilt dess resolution av den 28 april 2004⁵ om förföljelserna av pressen i Republiken Vitryssland,
- med beaktande av det kritiska uttalande som chefen för OSSE:s kontor i Minsk nyligen gjorde beträffande fängelsedomarna mot två medlemmar av den vitryska oppositionen som åtalats för att ha förtalat landets president,
- med beaktande av det uttalande som det nederländska ordförandeskapet gjorde den 30 juli 2004 på EU:s vägnar om de oacceptabla påtryckningar som de vitryska myndigheterna utövat mot European Humanities University in Minsk⁶,
- med beaktande av kommissionens meddelande av den 11 maj 2004 om Europeiska grannskapspolitiken (KOM(2004)0373),
- med beaktande av de resolutioner som FN:s kommission för mänskliga rättigheter antagit och dess beslut att utse en särskild rapportör för Vitryssland,

¹ EGT C 347, 18.11.1996, s. 168.

² EGT C 65 E, 14.3.2002, s. 373.

³ EUT C 43 E, 19.2.2004, s. 60.

⁴ SUM.DOC/2/99, 19 november 1999.

⁵ Europarådets parlamentariska församlingsresolution 1372 (2004).

⁶ 11835/1/04 ÄNDR. 1.

- med beaktande av artikel 103.4 i arbetsordningen, och av följande skäl:
- A. Val till det vitryska parlamentet är utlysta till den 17 oktober 2004.
- B. President Lukasjenko har beslutat att samtidigt anordna en folkomröstning som syftar till att stryka en artikel i grundlagen som begränsar presidentens maximala mandatperiod till två på varandra följande femårsperioder.
- C. Den parlamentariska trojkan fastställde att vare sig parlamentsvalet 2000 eller presidentvalet 2001 förlöpte fritt och rättvist och att de föregicks av godtyckliga åtgärder från regeringens sida mot den politiska oppositionen, oberoende medier och organisationer som fungerade som valobservatörer.
- D. Situationen i Vitryssland har ytterligare försämrats, i stället för att ha förbättrats, och mänskliga rättigheter kränks med förakt, underhuset har fråntagits sin lagstiftande makt och den ekonomiska verksamheten styrs av presidenten. Dessa kränkningar innebär att den politiska oppositionen utsätts för fängslanden och andra former av förtryck, politiska partier avregistreras strax innan valen, oppositionskandidater utsätts för hot och trakasserier och representanter för oppositionspartier nekats tillstånd att vistas utanför vallokalerna.
- E. EU har vid upprepade tillfällen fördömt Lukasjenkos regering som arresterat prominenta oppositionsledare. Samtidigt har inga framsteg gjorts när det gäller de olösta fallen med ett antal försvunna personer.
- F. Under senare år har mer än femtio demokratiska icke-statliga organisationer på olika nivåer och av olika politisk inriktning, mer än 20 oberoende massmedier, ett flertal läroanstalter och flera politiska partier tvingats stänga av ”tekniska skäl”. I samtliga fall har det dock varit uppenbart att organisationerna straffats för att ha kritiserat presidenten och hans politik.
- G. Politiska arresteringar av och rättegångar mot demokratiska aktivister och oberoende journalister, samt deporteringar av utländska medborgare äger fortlöpande rum i Vitryssland. Enbart för ett par dagar sedan dömdes två medlemmar av den vitryska oppositionen, Valery Levonevsky och Alexander Vasilyev, till två års fängelse för att ha förtalat Vitrysslands president.
- H. Djupt oroande är även de vitryska myndigheternas beslut att upphäva utbildningstillståndet för European Humanities University i Minsk, ett institution vars undervisning- och forskningsprogram utgör ett berömvärt exempel på akademisk frihet och strävan mot sant europeiska värden. Beslutet innebär ett hårt slag mot hundratals studenter och lärare vars akademiska framtid står på spel.
- I. Europarådets parlamentariska församling antog den 28 maj 2004 en resolution som tar fasta på bevis på att högt uppsatta tjänstemän i den vitryska statsförvaltningen 1999 deltog i kidnappningen och den påstådda likvideringen av ledande oppositionella.
- J. Vitrysslands politiska isolering fortsätter. Landet är det enda i Östeuropa som EU ännu inte undertecknat ett partnerskaps- och samarbetsavtal med.

- K. Vitryssland omfattas av EU:s grannskapspolitik men bristen på såväl demokrati som en tillfredsställande rättsordning gör att landet i dagsläget inte åtnjuter några av de fördelar som ett utvidgat samarbete skulle medföra, medborgarnas förhoppningar om ett sådant samarbete till trots.
1. Europaparlamentet fördömer kraftfullt den vitryska regimens godtyckliga angrepp på medier, journalister, medlemmar ur opposition, förespråkare för de mänskliga rättigheterna liksom av alla som försöker ge fritt uttryck åt kritiska synpunkter om presidenten och dennes regim. Dessa angrepp tar sig uttryck genom godtyckliga arresteringar, misshandel av fängslade personer, försvinnanden, politisk motiverade förföljelser och andra repressiva handlingar som strider mot demokratins och rättsstatens grundläggande principer.
 2. Europaparlamentet uppmanar de vitryska myndigheterna att se till att parlamentsvalet den 17 oktober 2004 blir fria och rättvisa, att de genomförs på jämlik grund och under vederbörligt överinseende och insyn, och att den församling som därigenom blir vald tilldelas meningsfulla befogenheter. Parlamentet förkastar såsom odemokratiska alla åtgärder som vidtas för att eliminera viktiga demokratiska oppositionspartier, detta gäller även beslutet att förklara arbetarpartiet olagligt och den "officiella varningen" till Vitrysslands nationella front, vilket kan vara ett första steg för att göra partiet olagligt.
 3. Europaparlamentet uppmanar befolkningen i Vitryssland att delta i det förestående parlamentsvalet och uppmanar den centrala valmyndigheten att tillhandahålla alla politiska rörelser i landet lika tillgång till valmyndigheten och samma möjlighet att utse kandidater. Vidare uppmanas Vitrysslands regering att tillåta att internationella observatörer övervakar valet för att kunna säkerställa att det genomförs i en fri och rättvis anda. Europaparlamentet är väl medvetet om den stora vikt som detta val har för återupprättandet av demokratin i Vitryssland samt för att återintegrera landet i det internationella demokratiska samfundet.
 4. Europaparlamentet betraktar president Lukasjenkos försök att förlänga sitt presidentmandat genom en folkomröstning som ett ytterligare tecken på hans auktoritära styre och uppmanar president Lukasjenko att respektera vad som föreskrivs i Vitrysslands grundlag i fråga om presidentmandatets maximala längd och avstå ifrån en folkomröstning i frågan.
 5. Europaparlamentet uppmanar myndigheterna i Vitryssland att omedelbart upphöra med trakasserier av alla läroanstalter i landet och att respektera de grundläggande principerna om akademisk frihet, autonomi och tolerans inom utbildningsväsendet.
 6. Europaparlamentet uttrycker sin djupa oro över stängningen av European Humanities University, en väl fungerande akademisk institution med ett utvecklat och viktigt kultursamarbete med olika EU-länder som genom sin verksamhet har förverkligat principerna om akademisk frihet och utbildningens oberoende. Parlamentet uttrycker samma oro i fråga om stängningen av Jakub Kolasskolan, den enda grundskola där all undervisning gavs på vitryska.
 7. Europaparlamentet uppmanar myndigheterna i Vitryssland att omedelbart frisläppa Valery Levonevsky, Alexander Vasilyev och Mikhail Larinich och alla övriga fängslade politiska motståndare till regimen.

8. Europaparlamentet välkomnar det beslut som FN:s kommission för mänskliga rättigheter har fattat om att tillsätta en särskild föredragande om situationen för de mänskliga rättigheterna i Vitryssland och målet att utarbeta ett utbildningsprogram om mänskliga rättigheter för samtliga samhällsgrupper.
9. Europaparlamentet uppmanar myndigheterna i Vitryssland att respektera fackföreningarnas rättigheter och särskilt den föreningsfrihet som föreskrivs i de ILO-konventioner som ratificerats av Vitryssland.
10. Europaparlamentet poängterar återigen att den fortsatta utvecklingen av EU:s förbindelser med Vitryssland även fortsättningsvis kommer att vara beroende av de framsteg som görs i landet i fråga om demokratisering och reformer.
11. Europaparlamentet uppmanar rådets ordförandeskap att genom påtryckningar förmå de vitryska myndigheterna att acceptera att en delegation från Europaparlamentet skickas till Vitryssland för att bevaka valen den 17 oktober 2004 och skapa förutsättningar för oberoende valobservationer.
12. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att till fullo utnyttja de spontana ”folk till folk”- program varigenom kommuner i ett flertal EU-länder tar emot ”Tjernobyldbarn” från olika orter i Vitryssland. Parlamentet efterlyser i detta sammanhang en särskild biståndsram för att kanalisera stöd till de orter i Vitryssland som verkligen anstränger sig att upprätthålla demokratiska värden.
13. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till kommissionen, rådet, medlemsstaternas parlament och regeringar, regeringen och parlamentet i Vitryssland samt till OSSE:s och Europarådets parlamentariska församlingar.